

Warszawa, 19 marca 2015 r.

**Grupa posłów
KP SLD**

**Pan
Radosław Sikorski
Marszałek Sejmu RP**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz na podstawie art. 32 ust. 2 Regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin oraz niektórych innych ustaw

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy posła **Ryszarda Zbrzyznego**.

U S T A W A

z dnia 2015 r.

o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin oraz niektórych innych ustaw¹

Art. 1. W ustawie z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2013 r., poz. 67, z późn. zm.²) wprowadza się następujące zmiany:

1) tytuł ustawy otrzymuje brzmienie:

"o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Celnej, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin";

2) art. 1 otrzymuje brzmienie:

"Art. 1. Funkcjonariuszom Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego,

¹ Niniejszą ustawą zmienia się ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej oraz ustawę z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

² Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r., poz. 675, poz. 271 i poz. 1623, z 2014 r., poz. 502, poz. 696 i poz. 1822.

Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Celnej, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej, zwanym dalej „funkcjonariuszami”, zwolnionym ze służby, przysługuje z budżetu państwa, na zasadach określonych w ustawie, zaopatrzenie emerytalne z tytułu wysługi lat lub w razie całkowitej niezdolności do służby, a członkom ich rodzin - w razie śmierci żywiciela.”;

3) w art. 3:

a) w ust. 1 pkt 7 otrzymuje brzmienie:

"7) wysługa emerytalna – okresy służby w Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Służbie Celnej, Straży Granicznej, Biurze Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej lub Służbie Więziennej, z wyjątkiem okresów zawieszenia w czynnościach służbowych, a także okresy im równorzędne, łącznie z okresami, o których mowa w art. 14 i 16”;

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

"2. Emerytem policyjnym jest funkcjonariusz zwolniony ze służby w Policji, Urzędzie Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Służbie Celnej, Straży Granicznej, Biurze Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej lub w Służbie Więziennej, który ma ustalone prawo do emerytury policyjnej.”;

c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

"3. Rencistą policyjnym jest funkcjonariusz zwolniony ze służby w Policji, Urzędzie Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Służbie Celnej, Straży Granicznej, Biurze Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej lub w Służbie Więziennej, który ma ustalone prawo do policyjnej renty inwalidzkiej.”;

4) w art. 5 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Podstawę wymiaru renty inwalidzkiej dla funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu i Państwowej Straży Pożarnej w służbie

kandydackiej oraz funkcjonariuszy Służby Celnej w służbie przygotowawczej stanowi odpowiednie uposażenie zasadnicze przewidziane dla najniższego stanowiska służbowego wraz z dodatkiem za posiadany stopień, z miesiąca, w którym nastąpiło zwolnienie funkcjonariusza ze służby.”;

5) w art. 8:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

”1. Funkcjonariuszom oraz członkom rodzin pozostałym po zmarłych funkcjonariuszach, jeżeli osoby te wskutek szczególnych okoliczności nie nabyły prawa do zaopatrzenia emerytalnego przewidzianego w ustawie, odpowiednio Ministrowie: właściwy do spraw wewnętrznych, właściwy do spraw finansów publicznych, Obrony Narodowej oraz Sprawiedliwości, każdy w zakresie swojego działania, mogą przyznać w drodze wyjątku zaopatrzenie emerytalne w wysokości nieprzekraczającej odpowiednich świadczeń przewidzianych w ustawie.”;

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

”3. Ministrowie: właściwy do spraw wewnętrznych, właściwy do spraw finansów publicznych, Obrony Narodowej oraz Sprawiedliwości przedstawiają Prezesowi Rady Ministrów w terminie do dnia 15 stycznia każdego roku informację o świadczeniach przyznanych w drodze wyjątku w roku poprzednim.”;

6) art. 12 otrzymuje brzmienie:

”Art. 12. Emerytura policyjna przysługuje funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby, który w dniu zwolnienia posiada 15 lat służby w Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Służbie Celnej, Straży Granicznej, Biurze Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej lub w Służbie Więziennej, z wyjątkiem funkcjonariusza, który ma ustalone prawo do emerytury określonej w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obliczonej z uwzględnieniem okresów służby i okresów z nią równorzędnych.”;

7) w art. 13 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

”1. Jako równorzędne ze służbą w Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Służbie Celnej, Straży

Granicznej, Biurze Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i w Służbie Więziennej traktuje się:

- 1) okresy służby w charakterze funkcjonariusza Urzędu Ochrony Państwa;
- 1a) okresy służby w charakterze funkcjonariusza Policji państwowej, Milicji Obywatelskiej, z wyjątkiem służby określonej w ust. 2;
- 1b) okresy służby w charakterze funkcjonariusza w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425, z późn. zm.), na zasadach określonych w art. 15b, z wyjątkiem służby określonej w ust. 2;
- 2) służbę wojskową uwzględnianą przy ustalaniu prawa do emerytury wojskowej;
- 3) okresy służby w charakterze funkcjonariusza Służby Ochrony Kolei, jeżeli funkcjonariusz przeszedł bezpośrednio do służby w Milicji Obywatelskiej lub w Służbie Więziennej w terminie do dnia 1 kwietnia 1955 r.;
- 4) okresy zatrudnienia lub służby w zawodowych jednostkach ochrony przeciwpożarowej i nauki w szkołach pożarniczych, w charakterze członka Korpusu Technicznego Pożarnictwa, a także funkcjonariusza pożarnictwa w terminie do dnia 31 stycznia 1992 r.;
- 5) okres zatrudnienia w administracji celnej, jeżeli po 1999 r. funkcjonariusz został powołany do Służby Celnej;
- 6) okresy zatrudnienia w administracji publicznej urzędników, którzy na mocy ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o utworzeniu Wojewódzkich Kolegiów Skarbowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw regulujących zadania i kompetencje organów oraz organizację jednostek organizacyjnych podległych ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych (Dz. U. Nr 137, poz. 1302 z 2003 r.) weszli w skład Służby Celnej, jako pracownicy szczególnego nadzoru podatkowego.”;

8) w art. 18a:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

”1. Funkcjonariuszowi przyjętemu po raz pierwszy po dniu 31 grudnia 2012 r. do służby w Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze

Antykorupcyjnym, Służbie Celnej, Straży Granicznej, Biurze Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej lub w Służbie Więziennej emerytura przysługuje na zasadach i w wysokości określonych w niniejszym rozdziale.",

b) w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

"1) pełnił służbę w Policji, Urzędzie Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Służbie Celnej, Straży Granicznej, Biurze Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej lub Służbie Więziennej, do której został przyjęty przed dniem 1 stycznia 2013 r.;"

9) w art. 18b ust. 1 otrzymuje brzmienie:

"1. Emerytura przysługuje funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby, który w dniu zwolnienia posiada ukończone 55 lat życia i co najmniej 25 lat służby w Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Straży Granicznej, Biurze Ochrony Rządu, Służbie Celnej, Państwowej Straży Pożarnej lub w Służbie Więziennej.";

10) w art. 18d w ust. 1 po pkt 6 dodaje się pkt 6a w brzmieniu:

"6a) art. 104 ust. 1 pkt 1 oraz art. 105 ust. 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej (Dz. U. z 2013 r., poz. 1404, z późn. zm.³);";

11) w art. 18h ust. 1 otrzymuje brzmienie:

"1. Funkcjonariusz, który został przyjęty po raz pierwszy przed dniem 1 stycznia 2013 r. do służby w Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Straży Granicznej, Biurze Ochrony Rządu, Służbie Celnej, Państwowej Straży Pożarnej lub Służbie Więziennej lub do zawodowej służby wojskowej, ma prawo wyboru ustalenia emerytury na zasadach i w wysokości określonych w rozdziale 1a.";

12) w art. 20 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

³ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. poz. 486, poz. 1055, poz. 1215, poz. 1395 i poz. 1662 z 2014 r.

"4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, minister właściwy do spraw finansów publicznych, Minister Obrony Narodowej oraz Minister Sprawiedliwości, każdy w zakresie swojego działania, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia i ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego określają, w drodze rozporządzenia, wykazy chorób i schorzeń, o których mowa w ust. 3 pkt 4 i 5, oraz właściwości i warunki służby powodujące ich ujawnienie lub pogorszenie stanu zdrowia, uwzględniając w szczególności choroby i schorzenia, które powstały w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby oraz te, które istniały przed przyjęciem do służby, lecz uległy nasileniu lub ujawniły się w czasie trwania służby, z zastrzeżeniem ust. 4a.";

13) w art. 21 ust. 1 zdanie wstępne otrzymuje brzmienie:

"1. Komisje lekarskie podległe ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych orzekające w sprawach kandydatów do służby oraz funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Służby Więziennej, Państwowej Straży Pożarnej, komisje lekarskie podległe ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych orzekające w sprawach kandydatów do służby oraz funkcjonariuszy Służby Celnej, komisje lekarskie podległe Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefowi Agencji Wywiadu, a także wojskowe komisje lekarskie w stosunku do funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego lub Służby Wywiadu Wojskowego orzekają także o:";

14) w art. 27 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

"2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, minister właściwy do spraw finansów publicznych, Minister Obrony Narodowej i Minister Sprawiedliwości określają, każdy w zakresie swojego działania, w drodze rozporządzenia, sposób podziału środków funduszu socjalnego pomiędzy jego dysponentów oraz zakres i sposoby korzystania ze świadczeń z tego funduszu, uwzględniając rodzaje świadczeń, dysponentów środków funduszu oraz tryb przyznawania świadczeń.";

15) w art. 32:

a) w ust. 1 po pkt 1a dodaje się pkt 1b w brzmieniu:

"1b) w stosunku do funkcjonariuszy Służby Celnej i członków ich rodzin – organ emerytalny określony przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych;"

b) ust. 2a otrzymuje brzmienie:

"2a. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, po zasięgnięciu opinii Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Szefa Agencji Wywiadu, minister właściwy do spraw finansów publicznych oraz Minister Sprawiedliwości, każdy w zakresie swojego działania, określa, w drodze rozporządzenia, organy, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 1a, 1b i 2, zakres ich działania, stopień dysponenta środków, siedzibę organu, strukturę organizacyjną oraz sposób powoływania i odwoływania organu oraz jego zastępców, mając na uwadze zapewnienie prawidłowego wykonywania czynności związanych z ustalaniem prawa do zaopatrzenia emerytalnego i wysokości świadczeń pieniężnych z tytułu tego zaopatrzenia.";

16) art. 33a otrzymuje brzmienie:

"Art. 33a. Jeżeli po dniu, od którego przyznano emeryturę określoną w art. 12 albo w art. 18b ust. 1, emeryt ponownie został przyjęty do służby w Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Służbie Celnej, Straży Granicznej, Biurze Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej lub Służbie Więziennej albo został powołany do zawodowej służby wojskowej, wysokość emerytury zostaje ponownie ustalona w sposób określony w art. 33b i 33c.";

17) w art. 33b ust. 1 otrzymuje brzmienie:

"1. W przypadku ponownego przyjęcia emeryta do służby w Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Służbie Celnej, Straży Granicznej, Biurze Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej lub Służbie Więziennej i pełnienia tej służby nieprzerwanie przez okres co najmniej 12 miesięcy, na wniosek emeryta ustala się nową podstawę wymiaru emerytury, w sposób określony odpowiednio w art. 5 ust. 1 albo w art. 18f.";

18) w art. 35 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

"1. Jeżeli wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania przez organ podległy odpowiednio ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych, Ministrowi Obrony Narodowej lub Ministrowi Sprawiedliwości obowiązków wynikających z ustawy osoba uprawniona

do świadczeń poniosła szkodę, organ ten jest obowiązany do jej naprawienia stosownie do przepisów prawa cywilnego.";

19) art. 38 zdanie wstępne otrzymuje brzmienie:

"Art. 38. Minister właściwy do spraw wewnętrznych po zasięgnięciu opinii Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefa Agencji Wywiadu i Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Minister Obrony Narodowej po zasięgnięciu opinii Szefa Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Szefa Służby Wywiadu Wojskowego, minister właściwy do spraw finansów publicznych oraz Minister Sprawiedliwości, każdy w zakresie swojego działania, określają, w drodze rozporządzenia:";

20) art. 40a otrzymuje brzmienie:

"Art. 40a. Prawo do emerytury ulega zawieszeniu w razie ponownego przyjęcia emeryta do służby w Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Służbie Celnej, Straży Granicznej, Biurze Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej lub Służbie Więziennej albo powołania emeryta do zawodowej służby wojskowej.";

21) w art. 41b ust. 5 otrzymuje brzmienie:

"5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, minister właściwy do spraw finansów publicznych, Minister Obrony Narodowej i Minister Sprawiedliwości określają, każdy w zakresie swojego działania, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady dokonywania rozliczeń, o których mowa w ust. 4, a także sposób zmniejszania emerytur i rent inwalidzkich w trakcie roku kalendarzowego, mając na uwadze konieczność realizacji prawa emeryta i rencisty do zaopatrzenia emerytalnego oraz zapewnienie sprawności postępowania w tym zakresie.";

22) w art. 42 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

"3. Emerytury lub renty inwalidzkiej oraz dodatków nie wypłaca się za okres, za który funkcjonariusz otrzymał uposażenie lub świadczenie pieniężne przysługujące po zwolnieniu ze służby, określone odpowiednio w przepisach o uposażeniu funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Celnej, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu,

Państwowej Straży Pożarnej lub Służby Więziennej, chyba że emerytura lub renta inwalidzka byłaby korzystniejsza. W tym przypadku organ emerytalny potrąca z należnej emerytury lub renty inwalidzkiej oraz dodatków kwoty wypłacone z tytułu uposażenia lub świadczenia pieniężnego przysługującego po zwolnieniu ze służby.";

23) w art. 44 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

"3. Wydatki na świadczenia pieniężne wraz z odsetkami za opóźnienia w wypłacie świadczeń, koszty obsługi i przekazywania świadczeń oraz inne świadczenia przewidziane w ustawie pokrywa się z budżetu państwa w części pozostającej odpowiednio w dyspozycji ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw finansów publicznych, Ministra Obrony Narodowej oraz Ministra Sprawiedliwości."

Art. 2. W ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej (Dz. U. z 2013 r., poz. 1404, z późn. zm.⁴) uchyla się art. 135.

Art. 3. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 z późn. zm.⁵) art. 2 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Świadczenia na warunkach i w wysokości określonej w ustawie przysługują również żołnierzom zawodowym, oraz funkcjonariuszom Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Celnej, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej, jeżeli nie spełniają oni warunków do nabycia prawa lub utracili prawo do świadczeń określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób, oraz członkom rodzin pozostałych po tych osobach.".

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy po dniu jej ogłoszenia.

⁴ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. poz. 486, poz. 1055, poz. 1215, poz. 1395 i poz. 1662 z 2014 r.

⁵ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 1717, poz. 1734, z 2014 r. poz. 496, poz. 567, poz. 683, poz. 684, poz. 1682.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel wydania ustawy

Celem projektowanej ustawy jest wykonanie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 marca 2015 r. (sygn. akt K 39/13) poprzez objęcie funkcjonariuszy Służby Celnej zakresem regulacji ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (dalej: "**Ustawa o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy**"). W powołanym wyroku Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności art. 1, art. 18a i art. 18b Ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy z art. 32 Konstytucji w zakresie, w jakim wśród osób uprawnionych do świadczeń emerytalnych pomijają funkcjonariuszy Służby Celnej, którzy wykonują zadania określone w art. 2 ust. 1 pkt 4-6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej (dalej: **Ustawa o Służbie Celnej**). W świetle orzeczenia K 39/13 funkcjonariusze Służby Celnej powinni zostać objęci ochroną emerytalną właściwą dla innych służb mundurowych, przewidzianą w Ustawie o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy.

2. Stan prawny w dziedzinie objętej regulacją projektu

Funkcjonariusze Służby Celnej stanowią jedyną grupę zawodową, która realizując zadania o szczególnym znaczeniu dla funkcjonowania państwa oraz Unii Europejskiej, w której służba pociąga za sobą istotne ograniczenia w zakresie możliwości dodatkowego zarobkowania oraz ograniczenia innych swobód i wolności osobistych, a także towarzyszy jej istotne ryzyko pogorszenia stanu zdrowia, nie jest objęta ochroną emerytalną właściwą dla służb mundurowych⁶. Stan taki został przez Trybunał Konstytucyjny uznany za niezgodny z zasadą równości (art. 32 Konstytucji RP).

Aktualnie funkcjonariusze Służby Celnej należą do powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych i podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu. System ten funkcjonuje w oparciu o zasadę zdefiniowanej składki, która wiąże wysokość należnej emerytury z wysokością wpłaconych składek. Odłożenie w czasie

⁶ Zob. M. Matczak, T. Zalasieński, *Raport regulacyjny w sprawie zakresu ochrony praw emerytalnych funkcjonariuszy Służby Celnej oraz preferowanego kierunku zmian normatywnych mających na celu dostosowanie zakresu tej ochrony do wymagań wynikających z Konstytucji RP*, Warszawa 2013 r.

momentu przejścia na emeryturę skutkuje zwiększeniem wysokości świadczenia, formuła ta zachęca do jak najdłuższej aktywności zawodowej. Emeryturę oblicza się na podstawie ilorazu sumy zwaloryzowanych składek (dla osób zatrudnionych przed 1999 r. – kapitału początkowego) i średniego dalszego trwania życia w momencie przejścia na emeryturę. Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie uzależnia prawa do emerytury od posiadania określonego stażu ubezpieczeniowego, a jedynie od osiągnięcia wieku emerytalnego.

Wskutek reformy powszechnego systemu emerytalnego z 2012 r. wiek uprawniający do nabycia emerytury będzie stopniowo podwyższany dla kobiet i mężczyzn do jednakowego poziomu 67 lat. Zmiany te objęły również funkcjonariuszy Służby Celnej.

Funkcjonariusz Służby Celnej pełniący służbę mundurową, cechującą się wysokim ryzykiem utraty zdrowia (i – co za tym idzie – zdolności do pełnienia służby) może przejść na emeryturę dopiero po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego (67 lat). Biorąc pod uwagę charakter służby oraz wymagania wobec funkcjonariuszy Służby Celnej (wysoka sprawność psychofizyczna) pełnienie służby w formacji mundurowej do osiągnięcia 67 roku życia jest fizycznie niemożliwe, a także – ze względu na potrzebę ochrony interesu publicznego – niewskazane.

Funkcjonariusze Służby Celnej w aktualnym stanie prawnym pozbawieni są jakiegokolwiek możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę w razie wystąpienia niezdolności do pracy lub służby przed osiągnięciem wieku emerytalnego. Nie są bowiem – w przeciwieństwie do wielu innych zawodów wykonujących pracę o szczególnym charakterze (np. Służba Ochrony Kolei) – objęci regulacją ustawy o emeryturach pomostowych.

Funkcjonariusze wszystkich innych służb mundurowych – poza Służbą Celną – objęci są zaopatrzeniowym systemem emerytalnym, w którym świadczenia są finansowane wprost z budżetu państwa, a ich wysokość uzależniona jest wyłącznie od długości oraz szczególnych cech służby pełnionej przez danego funkcjonariusza (system emerytur mundurowych). Funkcjonariusz nabywa prawo do emerytury mundurowej z tytułu wysługi lat po wykazaniu 15-letniego okresu służby, zgodnie z art. 12 Ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy lub 25-letniego w przypadku funkcjonariuszy przyjętych do służby po dniu 31 grudnia 2012 r. Z chwilą upływu wymaganego okresu wysługi funkcjonariusz uzyskuje prawo do zaopatrzenia emerytalnego w wysokości 40% podstawy wymiaru emerytury (po 15 latach) albo 60% tej podstawy (po 25 latach). Wysokość świadczeń jest następnie powiększana w zależności od tego, o ile okres pełnienia służby był

dłuższy niż wskazane okresy minimalne – na zasadach określonych w odpowiednich przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy.

3. Dotychczasowy a projektowany stan prawny

Projektowane zmiany polegają na rozszerzeniu zakresu podmiotowego Ustawy o zaopatrzeniu funkcjonariuszy oraz objęciu funkcjonariuszy Służby Celnej systemem emerytur mundurowych. Włączenie tej formacji do systemu zaopatrzeniowego uzasadnione jest daleko idącym podobieństwem jej celów, zadań, wymagań stawianych funkcjonariuszom, ich uprawnień i obowiązków, odpowiedzialności dyscyplinarnej i podległości służbowej w stosunku do pozostałych służb mundurowych, a zwłaszcza Policji. Podobieństwo to potwierdza Trybunał Konstytucyjny, którego zdaniem *"ustawodawca powierzył Służbie Celnej zadania podobne do zadań Policji. Do zadań Służby Celnej należy bowiem również rozpoznawanie, wykrywanie, zapobieganie i zwalczanie określonych przestępstw i wykroczeń. Sytuacja prawna funkcjonariuszy Służby Celnej, którzy je wykonują jest podobna do funkcjonariuszy Policji, którym jednocześnie przysługują emerytury z systemu zaopatrzenia emerytalnego"*⁷.

Wskutek projektowanej nowelizacji funkcjonariuszom Służby Celnej zapewniony zostanie poziom zabezpieczenia emerytalnego adekwatny do specyfiki pełnionej przez nich służby i wykonywanych zadań. Projektowane zmiany zapewnią zrównanie uprawnień emerytalnych funkcjonariuszy tej formacji w stosunku do funkcjonariuszy pozostałych służb i położą kres dyskryminującemu różnicowaniu ich sytuacji prawnej w zakresie prawa do zabezpieczenia społecznego.

Wejście w życie projektowanej regulacji będzie miało wieloaspektowy wpływ na sektor finansów publicznych. Zmiana zasad przyznawania emerytur funkcjonariuszom Służby Celnej będzie generowała bezpośrednie koszty finansowe dla budżetu państwa. Z drugiej jednak strony, będzie ona miała pozytywny wpływ na efektywność funkcjonowania Służby Celnej, co może się przełożyć na wzrost przychodów/ograniczenie strat budżetu państwa.

W 2012 roku w związku z rozpoczęciem prac nad reformą emerytalną służb mundurowych Departament Służby Celnej Ministerstwa Finansów dokonał oszacowania kosztów ewentualnego objęcia funkcjonariuszy celnych systemem emerytur mundurowych od roku 2013 na zasadach wskazanych w projekcie ustawy reformującej system emerytur mundurowych. Ze względu na stosunkowo niewielką liczebność grupy zawodowej funkcjonariuszy Służby Celnej (według danych na koniec 2013 r. liczyła ona niecałe 14,5 tys.

⁷ Zob. Informacja TK po wydaniu wyroku w sprawie K 39/13.

osób⁸⁾ nie należy się spodziewać znaczącego wzrostu wydatków budżetu państwa z tytułu wypłaty świadczeń emerytalnych w ramach systemu zaopatrzeniowego.

Wprowadzenie proponowanych rozwiązań może jednak znacząco wzmocnić i poprawić efektywność funkcjonowania Służby Celnej, co będzie miało korzystny wpływ dla finansów publicznych. Służba Celna stanowi obecnie jeden z głównych filarów polityki fiskalnej państwa, a jej funkcjonariusze pełnią rolę strażników systemu fiskalnego. Służba Celna odpowiada za około 1/3 całkowitych wpływów budżetowych. W 2012 kwota ta wynosiła 104 mld złotych⁹. Działania i decyzje pojedynczych funkcjonariuszy mogą powodować poważne skutki ekonomiczne dla budżetu państwa. W samym tylko 2012 roku łączny wymiar kar finansowych związanych z ujawnionymi przestępstwami i wykroczeniami skarbowymi oraz prowadzonymi przez Służbę Celną postępowaniami mandatowymi wyniósł prawie 94,5 mln złotych¹⁰. W tym samym okresie łączna wartość uszczupień w daninach publicznych, których uniknięto w związku z ujawnieniem przez funkcjonariuszy celnych towarów i środków płatniczych wynosiła 439 milionów złotych¹¹. Zwiększenie efektywności Służby Celnej stanowi jeden ze środków służących zwalczaniu szarej strefy. Ograniczenie nielegalnego obrotu towarami, szczególnie wyrobami tytoniowymi, paliwami i alkoholami, stanowi jeden z najlepszych sposobów na zwiększenie wpływów budżetowych.

Dla zobrazowania skali strat budżetu państwa związanych z nielegalnym obrotem wskazanymi wyżej towarami warto posłużyć się przykładem rynku papierosów w Polsce. Zgodnie z szacunkami ekspertów konsumpcja papierosów z przemytu w 2011 roku stanowiła 15,4% rynku w Polsce. Oznacza to, że uszczuplenie budżetu państwa z tytułu akcyzy wyniosły około 3,05 mld zł, a z tytułu podatku VAT około 0,9 mld zł, co daje łącznie kwotę 4 mld zł w samym tylko 2011¹². Zatem nawet niewielki wzrost efektywności działań funkcjonariuszy Służby Celnej, zwłaszcza w walce z szarą strefą, może przyczynić się do znacznego wzrostu dochodów budżetu państwa (1% spadek nielegalnej konsumpcji papierosów może przynieść korzyści porównywalne do kilkuletnich kosztów włączenia funkcjonariuszy Służby Celnej do systemu służb mundurowych)¹³.

Ponadto należy zauważyć, że skutkiem ustawy będzie zahamowanie postępującego procesu „starzenia się” Służby Celnej, co naturalnie może przełożyć się na lepszą efektywność wykonywania czynności służbowych wymagających często znacznych predyspozycji psychofizycznych (w szczególności zwalczanie przestępczości związanej z przemytem towarów akcyzowych).

⁸⁾ <http://www.mf.gov.pl/documents/764034/1394761/Biuletyn+Statystyczny+S%C5%82u%C5%BCby+Celnej+za+I-IV+kwarta%C5%82+2013.pdf>

⁹⁾ http://www.mf.gov.pl/documents/764034/1394761/Biuletyn+I-IV+kwarta_2012.pdf

¹⁰⁾ Raport Służba Celna 2012 – w perspektywie, Warszawa kwiecień 2013.

¹¹⁾ Biuletyn statystyczny Służby Celnej I-IV kwartał 2012

¹²⁾ Analiza krajowej struktury opodatkowania papierosów akcyzą. Raport E&Y, maj 2012 s. 34-36

¹³⁾ Szerzej zob. M. Matczak, T. Zalański, Raport regulacyjny, jw.

Ustawa będzie miała także pozytywne skutki w zakresie odporności funkcjonariuszy na zjawiska korupcyjne. Przyznanie funkcjonariuszom stabilnej gwarancji bezpieczeństwa socjalnego w zakresie prawa do emerytury mundurowej oraz ryzyko jej utraty w sytuacji popełnienia przestępstwa, stanowić będą istotny bodziec ograniczający ryzyko korupcji.

Wprowadzane zmiany skutkują koniecznością wydania przez Ministra Finansów następujących aktów wykonawczych:

- rozporządzenia w sprawie wykazu chorób i schorzeń pozostających w związku ze służbą w Służbie Celnej (pkt 12 projektu);
- rozporządzenia w sprawie funduszu socjalnego emerytów i rencistów Służby Celnej (pkt 14 projektu);
- rozporządzenia w sprawie organu emerytalnego właściwego do ustalenia prawa do zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy Służby Celnej (pkt 15 lit. b projektu);
- rozporządzenia w sprawie trybu postępowania i właściwości organów w sprawach zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy oraz uprawnionych członków ich rodzin, wskazując elementy wniosku o ustalenie prawa do zaopatrzenia, dowody niezbędne do ustalenia prawa do świadczenia oraz sposób i terminy wypłaty świadczeń, podmioty uprawnione do wypłaty zasiłku pogrzebowego i tryb jego refundacji, wzór i tryb wydawania legitymacji emeryta-rencisty policyjnego, uwzględniając organ uprawniony do wydawania, wymiany i dokonywania wpisów, w tym wpisu o niezdolności do samodzielnej egzystencji, oraz przypadki wymiany legitymacji (pkt 19 projektu);
- rozporządzenia w sprawie rozliczenia rocznego i miesięcznego wypłaconych kwot emerytur i rent inwalidzkich funkcjonariuszy Służby Celnej oraz sposobu ich zmniejszania (pkt 21 projektu).

Projektowana regulacja nie jest objęta prawem Unii Europejskiej.